

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT PODRĘCZNIKÓW, PROGRAMÓW I INNOWACJI

Warszawa, 08 czerwca 2018 r.

DPPI-WPPIP.4010.175.2018.DP

Pan
Marek Błaszczyk
Prezes Zarządu

oraz

Pani
Ewa Miastkowska
Członkini Zarządu
My, Rodzice – Stowarzyszenie matek, ojców
i sojuszników osób LGBTQIA
ul. Solec 30A
00-403 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie, Szanowna Pani,

nawiązując do pisma z dnia 17 maja 2018 r., uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej podtrzymuje swoje stanowisko dotyczące podstawy programowej kształcenia ogólnego, przedstawione w piśmie nr DPPI-WPPIP.4010.27.2018.DP z dnia 7 lutego 2018 r.

Wyjaśniam ponadto, że co do zasady podstawa programowa kształcenia ogólnego jest dokumentem, w którym cele i treści nauczania muszą być formułowane na poziomie pewnej ogólności. Uszczegółowienie tych treści nauczania w połączeniu z odniesieniami do konkretnych przykładów należy do nauczycieli, na których spoczywa obowiązek przygotowania programu nauczania.

Program nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego stanowi opis sposobu realizacji treści nauczania ustalonych w podstawie programowej¹, sporządzony według indywidualnej koncepcji dydaktycznej nauczyciela. Jest to najważniejsze narzędzie w pracy z uczniami.

¹ Art. 3 ust. 13b) ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198 t.j.)

Nauczyciel lub zespół nauczycieli przedstawia dyrektorowi szkoły program nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego na dany etap edukacyjny.²

Program nauczania może obejmować treści nauczania wykraczające poza zakres treści nauczania ustalonych w podstawie programowej, a jednocześnie powinien być dostosowany do możliwości i potrzeb uczniów, dla których jest przeznaczony.

Dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, dopuszcza do użytku w szkole przedstawiony przez nauczyciela lub zespół nauczycieli program nauczania. Zatwierdzone programy nauczania w całości stanowią szkolny zestaw programów nauczania, przy czym dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za uwzględnienie w szkolnym zestawie programów nauczania całości podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego.

Należy zatem podkreślić, że brak zapisów dotyczących osób LGBT w takim dokumencie jak podstawa programowa kształcenia ogólnego jest w pełni uzasadniony.

Natomiast szkoła ma obowiązek zapewnić wszystkim uczniom bezpieczne i higieniczne warunki nauki, wychowania i opieki.

Jeżeli chodzi o programy edukacyjne i profilaktyczne, to mogą być one wykorzystywane w szkole, jeżeli taką decyzję podejmie dyrektor szkoły.

Ponadto zgodnie z przepisami ustawy – Karta Nauczyciela³ nauczyciel w realizacji programu nauczania ma prawo do swobody stosowania takich metod nauczania i wychowania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne oraz do wyboru spośród zatwierdzonych do użytku szkolnego podręczników i innych pomocy naukowych.

W odniesieniu do wskazanych w Państwa piśmie doniesień medialnych o współpracy MEN z Instytutem Ordo Iuris, skutkującej wycofaniem ze szkół edukacji antydyskryminacyjnej, wyjaśnić należy, co następuje.

Zmiany dotyczące wymagań wobec szkół i placówek – określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek⁴ – nie były inspirowane działaniami Instytutu Ordo Iuris.

² Art. 22a, Tamże

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 967 j.t.

⁴ Dz. U. 2017, poz. 1611

Nowe rozporządzenie w sprawie wymagań wobec szkół i placówek zostało wydane z uwagi na konieczność wykonania upoważnienia zawartego w art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.⁵

Zgodnie z ww. delegacją ustawową minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określił w rozporządzeniu w odniesieniu do różnych typów szkół i rodzajów placówek wymagania wobec szkół i placówek dotyczące realizacji niezbędnych działań w celu tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej, zapewnienia każdemu uczniowi warunków niezbędnych do jego rozwoju oraz podnoszenia jakości pracy i rozwoju organizacyjnego.

Wymagania wobec szkół i placówek, określone w rozporządzeniu, dotyczą:

- 1) przebiegu procesów kształcenia, wychowania i opieki;
- 2) umożliwienia każdemu uczniowi rozwoju na miarę jego indywidualnych możliwości;
- 3) podejmowania przez szkołę lub placówkę działań podnoszących jakość jej pracy;
- 4) angażowania uczniów, rodziców i nauczycieli w działania szkoły lub placówki;
- 5) współpracy ze środowiskiem lokalnym;
- 6) uzyskiwanych efektów kształcenia i wychowania;
- 7) aktywności uczniów i ich rozwoju osiąganego adekwatnie do potrzeb i możliwości;
- 8) doskonalenia pracy szkoły lub placówki przy zaangażowaniu społeczności szkolnej i środowiska lokalnego.

W stosunku do wcześniejszych przepisów w tym zakresie zawartych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek⁶ ministerstwo zaproponowało i wprowadziło zmiany wynikające z doświadczeń w realizacji przez szkoły i placówki wymagań oraz analizy wyników ewaluacji.

Zawarte w rozporządzeniu wymagania stanowiące o obowiązku podejmowania przez szkołę działań, które będą służyły kształtowaniu postaw i respektowaniu norm społecznych, zostało przez MEN opisane w taki sposób, aby szkoły i placówki mogły je realizować w zakresie rzeczywistych problemów występujących w danej szkole lub placówce, w oparciu o zdiagnozowane problemy uczniów i zagrożenia występujące w ich środowisku.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 59 i 949

⁶ Dz. U. poz. 1214

W ramach nadzoru pedagogicznego sprawowanego w formie ewaluacji badane są kwestie, czy szkoła/placówka diagnozuje problemy i zagrożenia oraz czy podejmowane działania wychowawcze i profilaktyczne są adekwatne do wyników tych diagnoz.

Pamiętać należy, że w preambule do ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, a także ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe wskazano, że: „Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.” Zatem wszystkie działania szkoły powinny być prowadzone w sposób służący osiągnięciu tych celów.

Obowiązek kształtowania postaw został również odpowiednio opisany w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

W przepisach prawa oświatowego zagwarantowano zatem odpowiednie rozwiązania dotyczące zarówno konieczności kształtowania postawy szacunku i akceptacji dla drugiego człowieka, jak również postawy tolerancji. Dlatego w rozporządzeniu w sprawie wymagań wobec szkół i placówek położono nacisk, aby działania wychowawcze i profilaktyczne realizowane były w zakresie rzeczywistych problemów występujących w danej szkole lub placówce w oparciu o zdiagnozowane problemy uczniów i zagrożenia występujące w ich środowisku.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do Ministerstwa Edukacji Narodowej nie wpłynęły pisma Instytutu Ordo Iuris dotyczące wyłączenia z przepisów rozporządzenia w sprawie wymagań wobec szkół i placówek zapisu o prowadzeniu działań antydyskryminacyjnych. Instytut nie zgłaszał też uwag do projektu rozporządzenia w sprawie wymagań wobec szkół i placówek w trakcie prowadzenia konsultacji publicznych nad tym projektem, prowadzonych na przełomie czerwca i lipca 2017 r.

Odnosząc się do kwestii przygotowywania do zawodu nauczyciela, należy wskazać, że kształcenie przyszłych nauczycieli realizowane jest w uczelniach zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.⁷

⁷ Dz. U. z 17 stycznia 2012 r., poz. 131

W ww. standardach kształcenia zaakcentowane są treści kształcenia związane z postawą prospołeczną w sylwetce przyszłego nauczyciela. Nauczyciel przygotowany jest kompleksowo do realizacji zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych. Przykładowe treści kształcenia przyszłych nauczycieli zawarte są w standardach:

Absolwent studiów nauczycielskich posiada wiedzę psychologiczną i pedagogiczną pozwalającą na rozumienie procesów rozwoju, socjalizacji, wychowania i nauczania – uczenia się. Charakteryzuje się wrażliwością etyczną, empatią, otwartością, refleksyjnością oraz postawami prospołecznymi i poczuciem odpowiedzialności. Posiada wiedzę na temat funkcjonowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych. Potrafi posługiwać się wiedzą teoretyczną z zakresu pedagogiki, psychologii oraz dydaktyki i metodyki szczegółowej w celu diagnozowania, analizowania i prognozowania sytuacji pedagogicznych oraz dobierania strategii realizowania działań praktycznych na poszczególnych etapach edukacyjnych. Posiada rozwinięte kompetencje komunikacyjne: potrafi porozumiewać się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk, będącymi w różnej kondycji emocjonalnej, dialogowo rozwiązywać konflikty i konstruować dobrą atmosferę dla komunikacji w klasie szkolnej. Potrafi posługiwać się zasadami i normami etycznymi w wykonywanej działalności, ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności. Rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego; dokonuje oceny własnych kompetencji i doskonalenia umiejętności w trakcie realizowania działań pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych). Jest przekonany o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań pedagogicznych w środowisku społecznym oraz jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych. Ma świadomość konieczności prowadzenia zindywidualizowanych działań pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych) w stosunku do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Ma świadomość znaczenia profesjonalizmu, refleksji na tematy etyczne i przestrzegania zasad etyki zawodowej; wykazuje cechy refleksyjnego praktyka. Ma świadomość istnienia etycznego wymiaru diagnozowania i oceniania uczniów.

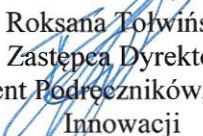
W ramach ogólnego przygotowania psychologiczno-pedagogicznego studenci kierunków nauczycielskich w obszarze „Poznawanie uczniów” realizują następujące treści kształcenia: *Techniki i ich ograniczenia, kwestie etyczne. Sposoby funkcjonowania uczniów w klasie. Pozycja społeczna ucznia w klasie. Typy uczniów. Uczeń szczególnie uzdolniony. Inny i obcy. Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Trudności i niepowodzenia szkolne. Międzynarodowe*

i krajowe regulacje dotyczące praw człowieka, dziecka, ucznia oraz osób z niepełnosprawnością.

W ramach pracy opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi w przedszkolu i w szkole przyszli nauczyciele realizują następujące treści kształcenia: *Program wychowawczy. Edukacja zdrowotna, programy profilaktyczne. Wychowanie do zgodnego współdziałania z rówieśnikami (w tym o odmiennych możliwościach fizycznych i intelektualnych) i dorosłymi. Rozwijanie u dzieci umiejętności społecznych niezbędnych do nawiązywania poprawnych relacji. Współbycie z innym, integracja. Kształtowanie u dzieci umiejętności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Kształtowanie odporności emocjonalnej.*

W ramach kontaktów społecznych przyszli nauczyciele realizują następujące treści kształcenia: *Grupa rówieśnicza. Pozycja społeczna ucznia w grupie rówieśniczej. Znaczenie grupy rówieśniczej. Koleżeństwo, przyjaźń, związek partnerski, miłość. Konflikty z rówieśnikami, rodzicami i wychowawcami. Rola osób znaczących i autorytetów. Zmiana autorytetów, kryzys autorytetu nauczyciela i rodzica. Bunt okresu dorastania i jego funkcje. Zagrożenia młodzieży; agresja, przemoc, uzależnienia, grupy nieformalne, sekty. Podkultury młodzieżowe. Inny, wykluczony.*

Z poważaniem,

Roksana Tołwińska
Zastępca Dyrektora
Departament Podręczników, Programów i
Innowacji